

SECVENȚE DINTR-O VIZITĂ OFICIALĂ LA PELEȘ A ÎMPĂRĂTULUI FRANZ IOSEF I: SEPTEMBRIE 1896

Maria Ioniță

În toamna anului 1896 Regele Carol I își vedea îndeplinită una dintre marile lui dorinți – aceea de a-l avea ca oaspete pe Împăratul Franz Iosef I căci, așa cum consemnează Regina Maria în memoriile sale, “Regele Carol păstra un sentiment de respect și dragoste bătrânului Împărat. Acesta era un adevărat prieten al Regelui României, chiar dacă politica lui apăsa uneori cam greu asupra țărișoarei noastre pline de avânt, care arăta prin semne, întrucâtva îngrijorătoare, că voia să trăiască, să înflorească și să se mărească”¹.

Venirea Suveranului Austro-Ungariei în România avea loc într-un moment când era necesară o reconfirmare oficială, și pe această cale, a relațiilor dintre cele două state – de curând fusese prelungit tratatul bilateral, secret, încheiat în octombrie 1883 -, cu atât mai mult cu cât reorientarea simpatiiilor Serbiei către Rusia, sporea importanța păstrării unor bune relații româno – austro-ungare. Așa încât, după cum, aceeași Regină Maria, cu binecunoscutu-i spirit ascuțit de observație, surprinde exact proporția pe care o aveau, în legăturile dintre cele două capete încoronate, atât rațiunile politice, cât și sentimentele, vizita la care ne referim “îi mulțumea și politica și simpatiile, și la Regele Carol politica și simpatia mergeau întotdeauna mână-n mână”².

Vizita Împăratului Franz Iosef I de la mijlocul lui septembrie, mai precis între 14 și 18 septembrie, 1896 a fost prilejuită de inaugurarea canalului Porțile de Fier, prezența sa la această festivitate fiind urmată de șederea, timp de două zile, la București și petrecerea unei zile de odihnă, de recreere, la Sinaia.

“Serbările Imperiale” cum sunt numite, cu îndreptățire, de către corespondentul publicației “L’Independence Roumaine”, manifestările ocazionate de prezența la București a bătrânului Împărat se încheie cu vizitarea, în dimineața zilei de 17 septembrie, a fortului de la Chitila și “marea revistă a trupelor”³, organizarea și pregătirea armatei române fiind una din realizările de care era extrem de mândru și mulțumit Regele Carol I. Părăsind fortul de la Chitila la orele 14,30 și urcându-se în trenul regal, Împăratul Austro-Ungariei și Regele României

¹ Maria, Regina României, *Povestea vieții mele*, Ediția a III-a, vol. II, București, 1936, p. 331.

² *Ibidem*, p. 335.

³ L’Independence Roumaine, an XX, seria a 5-a, nr. 5896 din 19 septembrie/1 octombrie 1896, p. 1.

se îndreaptă spre Sinaia unde la Castelul Peleş, o altă mândrie a Regelui Carol I, "leagănul ramurei ortodoxe a Dinastiei de Hohenzollern"⁴ se va consuma ultima zi și jumătate a vizitei Împăratului, "pe care statul și națiunea întregă au concurat să i-o facă agreabilă"⁵. Astfel, Regele Carol nu se abătea de la obiceiul pe care și-l făcuse și anume acela că, nesimțind prea mare interes pentru palatul de la București, vechea casă a boierului Dinicu Golescu, lipsită de "apartamente potrivite pentru găzduirea musafirilor...își primea cu mai multă plăcere musafirii la Sinaia, marea dragoste a vieții lui"⁶.

După cum relatează presa vremii, pe tot parcursul drumului București - Sinaia "gările erau frumos împodobite cu drapele, flori și verdeată; iar o mare mulțime de locuitori de prin vecinătate, în haine de sărbătoare, au venit pentru a aclama și saluta cu respect pe Augustii Suverani"⁷. Așa se întâmplă în gara Buda unde "o imensă mulțime de lume, venită din Ploesci, în frunte cu autoritățile locale, precum și prefectul județului Prahova, aclamă cu mare entuziasm pe Suverani, cari, arătându-se la ferestrele vagonului, mulțumiră populațiunii ce mereu se înțesa împrejurul trenului regal", în "stațiunea Câmpina" unde "oprindu-se trenul regal, subprefectul și primarul, în fruntea mai multor consilieri comunali de prin comunele învecinate și o mare mulțime de lume venită de prin împrejurimi, făcură entusiaste ovațiuni; școalele intonau imnul regal, iar mai multe doamne oferiră frumoase buchete de flori Majestăților Lor" sau în gara Comarnic unde "autoritățile locale și populațiunea din satele vecine așteptau sosirea Majestăților Lor aclamându-i cu nesfârșite urale, aruncând flori, iar copiii școalelor comunale intonară imnul regal"⁸. În același timp, "între fiecare stațiune, mai mulți țărani, în frumoase haine de sărbătoare și călări, alergau plini de bucurie pe lângă tren aclamând pe Majestățile Lor"⁹.

La intrarea în gara Sinaia, "această încântătoare localitate, supranumită, pe bună dreptate, Regina Carpaților"¹⁰, gară împodobită cu ramuri de brad și drapelele ambelor țări, la orele 17,30, trenul regal și ocupanții săi sunt întâmpinați nu numai de o mare mulțime de oameni și de acordurile imnului imperial "intonat de musica gardei de onoare", ci și de familia regală a României - Regina Elisabeta, Principele moștenitor Ferdinand și Principesa moștenitoare Maria -, și de o serie de persoane oficiale între care ziarele îi consemnează pe Ministrul de Externe al Austro-Ungariei, contele Agenor Goluchowski, Președintele Consiliului de Miniștri al

⁴ Ibidem.

⁵ Ibidem.

⁶ Maria, Regina României, *op. cit.*, p. 328.

⁷ Monitorul Oficial, nr. 138 din 22 septembrie/4 octombrie 1896, p. 4688.

⁸ Ibidem, p. 4688-4689.

⁹ Ibidem.

¹⁰ L'Independence Roumaine, an XX, seria a 5-a, nr. 5896 din 19 septembrie/1 octombrie 1896, p. 1.

României, Dimitrie A. Sturdza, baronul Alois Aerenthal, ministrul Austro-Ungariei la București, Emil Ghyka, ministrul României la Viena, aghiotanții Împăratului – generalii Paar, Beck, Bofras, coloneii Pollak și Someghy, precum și ofițerii români atașați statului major al Împăratului – generalul Batozzi și coloneii Lambrino și Dimitrescu ș.a.

După o scurtă oprire într-un “mare salon de onoare în întregime tapisat cu stofe românești țesute de Societatea ‘Iurnica’”¹¹, societate creată și patronată, după cum se știe, de Regina Elisabeta, salon amenajat tocmai pentru această vizită, împodobit cu plante și flori și având “podeaua... acoperită de covoare populare”, cortegiul regal îmbarcat în trăsurile trase de cai se îndreaptă spre Castelul Peleș unde “opera abilă a omului și binefacerile civilizației se aliază cu măreția naturii”¹². Nu înainte însă de a mai trăi încă două momente care aveau să trezească interesul și admirația înaltului oaspete: trecerea pe sub un arc de triumf special și pitoresc realizat “pe care se aflau mai multe grupuri de țărani și țărance în haine naționale, reprezentând scene din viața țărănească, iar din culmea arcului se cântă fanfare” și o scurtă vizită la Mănăstirea Sinaia. Aici, starețul Nifon îi oferă în dar Împăratului Franz Iosef I, “un album legat cu mult gust conținând vederi ale Sinăii, între care și cea a istoricei mănăstiri și ale văii Prahovei”¹³.

În cursul vizitei sale în România, Suveranul austro-ungar mai primise și alte daruri simbolice, dovezi ale respectului și prețuirii românilor. Este suficient să amintim că, la sosirea în București, primarul Capitalei, C.F. Robescu îi oferise “după datinele străbune... pâine și sare pe o tavă de argint aurită, împreună cu două cupe lucrate întocmai dupe tava și cupele tezaurului de la Pietroasa”¹⁴, pe care apoi i le-a și dăruit. În același timp, celebra casă de comerț bucureșteană Capșa pusese în circulație “niște superbe albime, îmbrăcate în satin bogat ilustrat. Ilustrația poartă sus portretele Împăratului și Regelui, în centru Castelul Peleș și ca ancadrament drapelele austriece și românești”¹⁵, ca și cutii și săculețe la fel decorate, toate umplute cu delicioasele bomboane “François Joseph”, special create cu ocazia augustei vizite.

În sfârșit, după ieșirea din Mănăstirea Sinaia și zăbovirea într-o poiană unde fusese improvizat un sat românesc “oferind un spectacol cu diverse scene ale vieții domestice a țăranilor”¹⁶ (femei torcând sau cosând și bărbați călcând strugurii pentru a face vinul sau muncind la fabricarea uneltelor agricole – n.n.), spectacol urmărit cu interes de Împărat, cortegiul regal ajunge la Castelul Peleș “a cărui admirabilă așezare și elegantă arhitectură par să producă o vie impresie” asupra

¹¹ Ibidem, nr. 5897 din 20 septembrie/2 octombrie 1896, p. 1.

¹² Ibidem, nr. 5896 din 19 septembrie/1 octombrie, p. 1.

¹³ Ibidem.

¹⁴ Monitorul Oficial, nr. 138 din 22 septembrie/4 octombrie 1896, p. 4685.

¹⁵ L'Independence Roumaine, an XX, seria a 5-a, nr. 5894 din 17/29 septembrie 1896, p. 1.

¹⁶ Ibidem, nr. 5896 din 19 septembrie/1 octombrie 1896, p. 1.

înaltului oaspete. În curtea Castelului Peleş garda de onoare a batalionului de vânători, cu muzică și drapel a dat onorul militar Împăratului Franz Iosef I și Regelui Carol I în sunetele imnului imperial, după care pe clădire a fost înălțat stindardul imperial.

Ziua de 17/29 septembrie s-a încheiat cu un dîneu intim la Castelul Peleş, la care, dintre miniștrii români nu au fost invitați decât Președintele Consiliului de Miniștri, Dimitrie A. Sturdza și ministrul României la Viena, Emil Ghyka. De altfel, Împăratul Franz Iosef I, considerând că, partea oficială a vizitei sale se consumase la București, își exprimase de la bun început dorința de a se odihni la Sinaia, admirând Peleşul și împrejurimile sale, măreția munților și verdele pădurii, preferând cadrul intim în locul recepțiilor sau dineurilor grandioase.

După terminarea dîneului din prima seară a șederii sale la Castelul Peleş și după ce se întretîrîtuse cîtva timp cu persoanele prezente acolo, Împăratul Franz Iosef I s-a retras în apartamentul pregătit anume pentru el și căruia îi va rămîne și peste ani numele de "Kaiserzimmer"¹⁷ (Camera Împăratului – n.n.).

Pentru cea de-a doua și ultima zi a șederii Împăratului Franz Iosef I la Peleş fusese prevăzut un program variat, dar extrem de încărcat, menit să-l familiarizeze pe suveranul austro-ungar cu obiceiurile, felul de-a fi, sufletul poporului român, dar, în același timp, și cu muzica, portul și bucătăria românească.

Începînd încă de la orele 8,30 dimineața, Împăratul Austro-Ungariei și Regele României pornesc într-o plimbare cu trăsura spre Bușteni și apoi prin Sinaia pînă la Izvor, pentru ca întorși la Peleş, să facă o vizită Principelui Ferdinand și Principesei Maria la reședința lor de la Foișor, cu această ocazie fiindu-i prezentați oficial Împăratului micul principe Carol și mica principesă Elisabeta.

La orele 11,00 cei doi Suverani însoțiți de Regina Elisabeta, de Principii moștenitori Ferdinand și Maria și de restul suitei formată din aproximativ 30 de persoane pornesc într-o plimbare de-a lungul pârâului Peleş, prin pădure, mai întîi "în trăsuri pînă la întîia cascadă, de unde coborîndu-se au făcut o lungă excursiune pe jos de mai bine de o oră și jumătate"¹⁸ ajungînd la Stîna Regală unde, "într-un frumos umbrar de verdeață" li se servește prînzul. În timpul mesei, muzica Regimentului 1 de geniu și două tarafuri de lăutari s-au întrecut în a-i distra pe înalții oaspeți, unul din tarafuri, ai cărui membri erau îmbrăcați în costume naționale "a atras cu deosebire interesul Împăratului, care a urmat (urmărit – n.n.) cu vie plăcere diferitele bucăți ale muzicii naționale"¹⁹. Era, după cum consemnează corespondentul publicației "L'Independence Roumaine", cunoscutul

¹⁷ Maria, Regina României, *op. cit.*, p. 337.

¹⁸ Monitorul Oficial, nr. 138 din 22 septembrie/4 octombrie 1896, p. 4689.

¹⁹ Ibidem.

taraf de “sub conducerea lui [Cristache] Ciolac” care a “interpretat un repertoriu de cântece și dansuri românești”²⁰.

Despre dejunul mai mult sau mai puțin rustic de la Stâna Regală, Regina Maria își amintea mai târziu că i s-a părut destul de caraghios și marcat de o notă de falsitate, întrucât se dovedea greu pentru persoane a căror rațiune de a fi o constituia ceremonia, precum oamenii politici, diplomații, capetele încoronate, să lase de o parte protocolul și formalismul. “Nimic din toată desfășurarea nu seamăna a sinceritate – ne spune ea –, iar cei doi actori principali, Regele Carol și mărețul lui musafir, nu erau potriviți de loc să joace rol într-o comedie ușoară”²¹.

După dejunul la iarbă verde favorizat de o vreme primăvăratecă, însorită, deși era toamnă, la care singură Regina Elisabeta cu binecunoscuta sa capacitate de adaptare la situații din cele mai neobișnuite și aplecarea ei către atitudini teatrale, se simțise cu adevărat bine, Regele Carol l-a condus pe Împăratul Franz Iosef pe o stâncă din apropiere, pe al cărui vârf fusese amenajată o terasă și “un pavilion cu balustradă” de unde se putea vedea, de pe un versant, dincolo de Bușteni și Azuga, peste vârfurile Caraiman și Omul, iar, de pe celălalt versant, Castelul Peleş, Mănăstirea Sinaia și toată valea Prahovei spre Comarnic. Observând încântarea pe care a trezit-o Împăratului priveștiștea oferită, Regele Carol îi adresează rugămintea de a primi ca, în amintirea “acestei zile frumoase și neuitate, cu care Majestatea Voastră Ne-a înveselit...să-mi permită a da numele de <<Francisc Iosif>> acestei stânci, care presintă o vedere plăcută peste Sinaia și valea Prahovei și care a atras în mod deosebit privirile Majestății Voastre”²².

La întoarcerea la Castelul Peleş, Suveranul austro-ungar va mai fi prezent la ceaiul de la orele 16,30 de la Foișor ca oaspete al perechii princiere moștenitoare și la dîneul, cu caracter mai oficial decât celelalte, ce a avut loc la orele 19,00, urmat fiind de un concert vocal susținut de corul metropolitan din Iași format din aproape 60 de persoane, domni și doamne și dirijat de Gavril Musicescu, căruia, la sfârșit, Împăratul Franz Iosef I i-a adresat personal felicitări și mulțumiri. Cu priceperea-i binecunoscută de cronicar al vieții mondene, semnatarul rubricii “Carnet du High-Life” de la “L’Independence Roumaine”, Mișu Văcărescu-Claymoor, de data aceasta corespondentul special al publicației la Sinaia face o descriere amănunțită a desfășurării concertului, neuitând nici un amănunt de la prezentarea programului muzical, până la descrierea toaletelor soțiilor miniștrilor români prezenți acolo. Așa aflăm de pildă că, piesele vocale incluse în programul corului au fost atât piese religioase de Haendel (“Verdi Prati” – 1685), Orlando Lasso (“Cognovi Domine” – 1620), Lamachin (“Pre tine te lăudăm”) sau Gavril Musicescu (“Ruga Sf. Simeon” și “Imnul Heruvimilor”), dar și cântece populare pe

²⁰ L’Independence Roumaine an XX, seria a 5-a, nr. 5897 din 20 septembrie/2 octombrie 1896, p. 2.

²¹ Maria, Regina României, *op. cit.*, p. 337-338.

²² Monitorul Oficial, nr. 138 din 22 septembrie/4 octombrie 1896, p. 4689.

versurile lui Vasile Alecsandri, precum “Dor, dorule”, “Hai Ileană la poiană”, “Stăncuța”, “Nevasta care iubește”, “Baba și moșneagu”, “Zise-au Badea” ca și, bineînțeles, Imnul austriac, creație a compozitorului austriac Franz Iosef Haydn și Imnul “Trăiască Regele” scris de Gavril Musicescu. Mai aflăm, de asemenea, că Zoe Sturdza, soția primului ministru era îmbrăcată în roz, că doamna Stolojan, soția Ministrului de Interne Anastasie Stolojan purta o toaletă crem, că doamna Stătescu, soția Ministrului Justiției Eugeniu Stătescu era îmbrăcată în gris perle, în timp ce doamna C. Stoicescu, soția Ministrului Lucrărilor Publice Constantin Stoicescu purta o toaletă bleu azur²³. La concert au mai fost prezenți, după cum ne spune tot Mișu Văcărescu-Claymoor și alți invitați: generalul Constantin Budișteanu, Ministrul de Război venit cu un tren special la orele 19,00, Ministrul Agriculturii și Domeniilor George D. Pallade cu soția, Ministrul Instrucțiunii Publice și Cultelor Petru Poni, Olga Mavrogheny, “marea doamnă de onoare a Palatului”, Zoe Bengescu, doamna de onoare a Reginei Elisabeta, doamna Greceanu, doamna de onoare a Princesei Maria, generalul Barozzi, generalul Robescu cu soția, Emil Ghyka, ministrul României la Viena cu soția, doamna Ecaterina Ghyka, Grigore Ghyka, ministrul României la Paris cu soția, doamna Marieta Ghyka, Alexandru Ghyka, ministrul României la Sofia, prințul și principesa Dimitrie Știrbey, doamna general Candiano-Popescu, doamna Iza Exarcu ș.a.²⁴.

După terminarea dejunului și încheierea concertului, la orele 21,45, Împăratul Franz Iosef I, luându-și rămas bun de la Regina Elisabeta căreia-i sărută mâna și, printr-o cordială strângere de mână, de la Princesea Maria, pleacă cu trăsura spre gară, însoțit fiind de Regele Carol I și Principele Ferdinand, în timp ce în parcul Castelului Peleş era aprins un imens foc bengalez. Împăratul a fost condus la gară și de miniștrii ce luaseră parte la dejunul din acea seară, precum și de soțiile acestora. Pe fondul muzical asigurat de o companie din Batalionul 3 vânători care a dat onorul și a intonat imnul imperial, cei doi suverani și-au luat rămas bun, îmbrățișându-se și sărutându-se de mai multe ori, iar Împăratul i-a mulțumit Regelui Carol “pentru strălucita primire ce l-au făcut atât Regele cât și Țeara, asigurând că nici odată nu va uita aceste frumoase zile petrecute în România”²⁵. După ce s-a despărțit, cu aceleași calde sentimente, și de Principele Ferdinand, Împăratul Franz Iosef I a urcat în trenul a cărei deplasare era supravegheată chiar de inginerul Anghel Saligny, Directorul general al Căilor Ferate din România, pornind, la orele 22,00, către Predeal. Cu umor, Mișu Văcărescu-Claymoor ne relatează că, la sosirea în Predeal, mulțimea adunată în gară pentru a-l aclama pe

²³ L'Independence Roumaine, an XX, seria a 5-a, nr. 5897 din 20 septembrie/2 octombrie 1896, p. 2.

²⁴ Ibidem.

²⁵ Monitorul Oficial, nr. 138 din 22 septembrie/4 octombrie 1896, p. 4689.

Primirea Împăratului Austro-Ungariei Franz Josef I în Gara de Nord din București. Septembrie 1896.

L'arrivée de l'Empereur François-Joseph Ier de l'Autriche-Hongrie à la Gare du Nord de Bucarest. Septembre 1896.

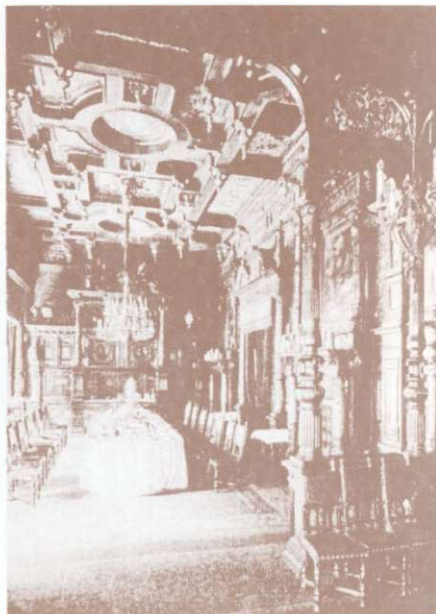
Defilarea trupelor cu ocazia vizitei Împăratului Franz Joseph I în România în prezența acestuia și a familiei regale a României. Septembrie 1896.

Le revue des troupes à l'occasion de la visite de l'Empereur François-Joseph Ier en Roumanie en sa présence et de la famille royale de la Roumanie. Septembre 1896.

Castelul Peleş, fațada de est. După o acuaforte, 1892.
Le Château de Peleş, la façade d'est. D'après une aquaforte, 1892.

Castelul Peleş, sufrageria, așa cum arăta ea la sfârșitul secolului al XIX-lea.
La Salle à Manger du Château de Peleş, la fin du XIXème siècle.

Împăratul Franz Josef I, familia regală a României, personalități civile și militare românești și străine la Sinaia, septembrie 1896. Stâncă din imagine a primit numele suveranului austro-ungar. L'Empereur François-Joseph I, la famille royale de la Roumanie, des personnalités civiles et militaires roumaines et étrangères à Sinaia. Septembre 1896. Le rocher de l'image a reçu le nom du souverain d'Autriche-Hongrie.

bătrânul Împărat, n-a avut ocazia s-o facă pentru că "M. S. Împăratul, obosit, se culcase deja și n-a mai apărut"²⁶.

Se încheia astfel vizita imperială în România apreciată de ambele părți ca un succes, socotită a fi una extrem de profitabilă atât pentru Imperiul Austro-Ungar, cât și pentru România.

SEQUENCES D'UNE VISITE OFFICIELLE À PELEȘ DE L'EMPEREUR FRANÇOIS JOSEPH Ier: SEPTEMBRE 1896

- Résumé -

Etudiant les publications du temps (Le Moniteur Officiel, L'Indépendance Roumaine) l'auteur insiste sur les moments plus importants de la visite faite en Roumaine, pendant l'automne 1896, par l'empereur de l'Autriche Hongrie, François Joseph Ier. On présente, ainsi, la partie moins officielle, la visite du Château de Peleș et de ses environs. On insiste sur le dernier jour et demi du séjour de l'empereur à Sinaia, où celui-ci désirait se récréer, les promenades faites dans la pittoresque station; les personnalités accompagnantes, les impressions laissées par le pays et le peuple roumain.

De même sont faites quelques appréciations concernant l'importance politique et sentimentale de la visite de l'empereur François Joseph Ier en Roumaine, invité par le roi Charles Ier.

---

²⁶ L'Indépendance Roumaine, an XX, seria a 5-a, nr. 5897 din 20 septembrie/2 octombrie 1896, p. 2.